

33.603

házi színház

egyfelvonásosok és pódiumjátékok

MŰSZÁK
KÖZMŰVELŐDESI
KIADÓ

HUNYADI SÁNDOR

AZ ÖNGYILKOS

Pódiumra alkalmazta: HONTI KATALIN

HUNYADI SÁNDOR

AZ ÖNGYILKOS

Szereplők:

AZ IRÓ (MESÉLŐ)

AZ ISMERETLEN NŐ

ROSE

} ugyanaz a szereplő

Amikor a színpad kivilágosodik, az Író (Mesélő) - egy középkori férfi - már egy karosszékben ül. A szin teljesen üres, kivéve a dohányzóasztalt, melynél - az Íróén kívül - még egy karosszék van. A berendezés a színpad közepe táján helyezkedik el.

AZ ÍRÓ Tavaly fél esztendő New Yorkban töltöttem. Egy este az Algonquinban vacsoráztam. Az Algonquin finom hely, azok az előkelő New Yorkiak járnak oda, akik lenézik New Yorkot. A velem szemben levő asztalnál hárman ültek. Két szmokingos ur és egy estélyi ruhás dáma. Megvallom, először a férfiakat néztem meg. Az egyik dél-amerikai latin lehetett, a másik észak-amerikai angol. Imponzáns két példány - ordított róluk a gazdagság és a hatalom. Csak azután vettem észre, hogy a hölgy, akit körülülnek, milyen bámulatosan szép. Nem volt szabályszerű "fehér" nő, érzett rajta valami színes beütés. Néger? Kreol? A Csendes-óceán szigetvilágának valami sötét átszűrődése? Vagy talán inkább indián negyedvér? Még talán indiánnak látszott leginkább. Találgattam, hogy hány éves lehet. Érett volt már, de még fiatal. Úgy gondoltam, hogy a huszonöt és harmincöt között járhat. Éppen a legjobb. Addig néztem a nőt, míg végre ő is rámnézett. A pillantása megakadt rajtam. Hosszu ideig figyelve vizsgált. Ha fiatalabb lennék és önteltebb, azt hittem volna, hogy megtetszettem a nőnek, kiválasztott és hirtelen belém szeretett. Mert még akkor is megnézett, majdnem illetlenül, amikor föllállt, és a két férfi kíséretében kivonult az étteremből. Még azon sajnálkoztam magamban, milyen kár, hogy ez a tünemény elment, és akkor...

(Az Ismeretlen Nő - sudár, fekete, szépen mozog, haja leeresztve a vállára - testhezálló, sima fekete estélyi ruhát visel. A ruha erősen dekoltált, ékszer nem hord; csak egyetlen, feltűnően nagy gyűrűt a balkezén. Az Ismeretlen Nő lassu, vonagló járással végigvonul a színen, majd leül az Íróval szemben.)

A NŐ Jó estét!

AZ ÍRÓ (a közönséghez) Ó, hát falumbeli!

A NŐ Maga elfelejtett engem, de én jól ismerem magát. Rögtön megismerem, pedig nagyon régen nem láttam. Egy kicsit megváltozott. Meghízott, megöszült. Miért nem festi be a haját? A bőre elég friss, és úgy látom, a foga is megvan. Ne adja meg magát az időnek ilyen hamar!

AZ ÍRÓ (a közönséghez) El voltam taposva, mint flört-alany.

A NŐ Még mindig nem ismer meg?! Én vagyok az a koldus cigánylány, akit husz évvel ezelőtt megfürdettek.

AZ ÍRÓ Hát persze, ő az! De itt egy régi históriát kell az elbeszélésbe illesztenem.

(Az Író feláll, a szinpad előterében lassan fel-alá sétálva mesélni kezd. Majd megáll a szinpad bal oldalán; közben a szin lassan elsötétedik, csak az Író kap fényt.)

AZ ÍRÓ Vagy husz éve, hogy egy nyári napon Kuncz Aladárral, az íróval és Telegi Ádám gróffal sétáltam a kolozsvári Főtéren, egy kis koldus cigánylány ostromolt bennünket. A meztlábás rongyos kisgyerek olyan piszkos volt, hogy patinának látszott rajta a piszok. - Adok száz lejt, ha megfürdesz! - ajánlotta Kuncz, aki jóságos és könnyű kezű ember volt. A kislány borzadt az ismeretlen dologtól, de száz lejért abba is belement volna, hogy megnyuzzák. Elvittük egy rituális népfürdőbe. A rongyos kislány nemcsak piszkos volt, tetves is lehetett, folyton vakarózott. Telegi Ádám egész grófi presztizsére szükség volt, hogy jegyet adjanak neki a pénztárnál. Végül a kabinos asszony gondjaira bíz-
tuk.

(A szin kivilágosodik. Az Író visszaül, szemben a Nővel.)

A NŐ (felnevet) Ha akarja tudni, az életem ott fordult meg, abban az ócska fakádban. Erre csak később, évek múlva eszméltem rá.

AZ ÍRÓ Most már mindenre tisztán emlékszem. Megparancsoltuk, hogy a fürdés után jelentkezék a kávéház teraszán, ahol megkapja a pénzt. Maga jött is, egy óra múlva. Hát tudja... Egy nagy mester remekműve mehet át ilyen változáson, egy régi festmény, amely évszázadokig a szemét közt hevert, aztán megtalálták és restaurálták.

A NŐ (nevet) Amint a száz lejt megkaptam, rögtön visszaszáguldottam a fürdőhöz.

AZ ÍRÓ Igaz, így volt. Maga elkapta a pénzt, és vadul elrohant, mint akinek sürgős dolga van.

A NŐ Új jegyet váltottam, s visszaültem a kádba. Az a szappanos, gőzös meleg víz... Micsoda szenzáció volt az akkor nekem... Én addig ekkora fizikai gyönyört nem ismertem. Az engem nem is érdekelt, hogy a víz lemossa rólam a piszkot. Én a kék miatt fürödtem, a tisztaság csak fölösleges velejáró volt. Órákat töltöttem a kádban. Nyujtózkodtam, aludtam, cigarettáztam, csokoládét ettem. Egyszerre három jegyet vettem, nehogy kikergessenek a kabinból. Azért koldultam, hogy fürödhessenek. De nem lehet büntetlenül fürödni. Megutáltam a mocskos condráimat. Csinosabb rongyokra vágytam. Kezdtem pénzt keresni a férfiaktól...
AZ ÍRÓ De hiszen nem lehetett több tizenkét évesnél!

A NŐ (mosolyog) Úgy gondolja, hogy fiatal voltam még akkor a férfiakhoz? Lehet! Pedig már akkor egy éve asszony voltam. Összeálltam a törzsből egy fiuval. Mert én egy kóbor cigánycsapatból való vagyok. Nem is tudom, hol születtem. Ki volt az apám... Az igazi nevemet sem tudom. Nincs nevem. Nem emlékszem rá, hogy mi volt az anyanyelvem... Cigány? Bolgár? Román? Kilencéves koromtól tizenhét éves koromig Erdélyben éltem, magyarul tanultam meg a legjobban. Egyiptomban volt egy barátom. Egy magyar dzsessz-zenész. Két hét alatt meguntam, de sajnáltam elkergetni, megtartottam inasnak. Sokáig volt az inasom. Magyarul beszéltem vele, ezért nem felejtettem el a nyelvet... Untatom! Ha akarja, diskurálhatunk mulatságosabb dolgokról is, mint az én életem!

- AZ ÍRÓ Szavamra mondom, hogy az élete nagyon érdekes! Szédítően érdekes! Aprópó! Ki volt az a két ur a társaságában, ma este? Ha tolakodó a kérdésem, nem muszáj válaszolnia. Bár, bevallom, furja az oldalamat a kíváncsiság, hogy hova tűntek?
- A NŐ A spanyol a férjem, az angol a vőlegényem.
- AZ ÍRÓ Férj és vőlegény?! És mégis ilyen jóban vannak?
- A NŐ (gőgösen) Én akarom így. Ja, igen... Azt kérdezte, hova tűntek. Elbocsátottam őket. Magával akartam lenni, és ők itt feleslegesek.
- AZ ÍRÓ Elbocsátotta? És ők ezt csak úgy tudomásul vették? Szó nélkül?
- A NŐ (felnevet) Szó nélkül?! Kezet csókoltak, és szépen leléptek.
- AZ ÍRÓ Mesélje tovább az életét! Kérem!
- A NŐ Tizenhét éves koromban egy román pincér beszerzett egy szervezkedő zenekarhoz, amelyik Erdélyből Bukarestbe készült.
- AZ ÍRÓ Nem is tudtam, hogy maga muzsikálni is tud.
- A NŐ Nem kellett ott a muzsikához érteni. (Érdesen felnevet.) Nem is volt a hegedűn hur, csak úgy mozgatni kellett a vonót. Nem azért voltam én ott, hogy hegedüljek. No, érti már? Bukarestből elmentünk Konstantinápolyba. Ott aztán a zenekar szétzüllött.
- AZ ÍRÓ És magával mi lett?
- A NŐ Élni kell. Bekerültem egy nyilvánosházba. Annak a tulajdonosa eladott Kairóba, egy másik nyilvánosházba.
- AZ ÍRÓ Szegénykém! Nehéz idő lehetett az életében!
- A NŐ Ne gondolja! Nem is volt olyan tulságosan nehéz. Mindenkinek tetszettem. A férfiak megkéselték egymást miattam. Elszedtem tőlük még a mandzsettagombot is, ha arany volt!
- AZ ÍRÓ Hol ismerkedett meg a férjével?
- A NŐ Rióban. De várjon! Addig még sok minden történt! Olcsó, ronda hely volt az a kairói bordély. Egy kerítőnő szabadított meg onnan. No nem szivjóságból, azt ne higgye! Rájött, hogy hasznosítani tud. Az a madám teljesen kizsarolt, elszedte minden keresetemet, de nem soká türtem. Hamarosan a saját lábamra álltam.
- AZ ÍRÓ Hogyan?
- A NŐ Megtanultam angolul - nem volt szükségem többé közvetítőre. Magam tárgyaltam a férfiakkal. Jól elboldogultam velük. Sok férfival volt dolgom. Végül egy New York-i cigarettáüagnök bolondult belém... Magával akart vinni Amerikába...
- AZ ÍRÓ És maga hozzáment?
- A NŐ Nem, de hajóra szálltam vele, New York felé. Az uton megismerkedtem egy gazdag, öreg brazíliaival. Otthagytam az üagnököt, és átpartoltam a kreolhoz. Elvitt Rióba. Nem soká maradtam mellette. Három év alatt öt barátom volt - egyre különbek. Az ötödikkel - csak úgy szélszélyből - elvitettem magamat. A spanyollal, akit látott... Ez a jelenlegi férjem. Ő mutatta be azt az amerikait, akiért most elhagyom.
- AZ ÍRÓ És mit szólt ehhez a piros vérű latin?
- A NŐ Eleinte agyon akarta löni a vetélytársát, de én megszelidítettem. Most mind a ketten úgy engedelmeskednek nekem, mint az idomitott kutyák. Fél éve élek New Yorkban. Téltre amerikai asszony leszek. (A szinpad elsötétül, a Nő el. A sötét szinpadon az Író feláll, ahogyan előre megy a szin közepére, fényt kap. Amíg a közönséghez beszél, a szin többi része sötét.)

AZ ÍRÓ A nőt érdekelte a saját hangja. Amig beszélt, tele volt villamos ele-
venséggel. Amikor kiöntötte, ami benne volt, hirtelen úgy megunt, hogy
szinte gyűlölet sötétlett a szemében. Nem vártam meg, hogy ő indítson.
A késői időre hivatkozva azt ajánlottam, menjünk haza. Ez a hajlékony-
ság hálára hangolta. Új randevut beszélünk meg. Harmadnap értem jött
az autóján, és kivitt Belmontba, a lóversenyre. Egyre nagyobb, fényes-
sebb társaság képződött körülötte. A vőlegénye odahozott egy Rockefel-
ler fiut is, akinek gyémánttü volt a nyakkendőjében. Úgy éreztem, hogy
egyre kisebbre zsugorodom. Nem szeretek kicsiny lenni és fölösleges.
Egy alkalmas pillanatban oldalt léptem, és eltűntem a társaság elől. Mit
keressek én ennek a fantasztikus nőnek a közelében? - Két héttel a bel-
monti versenynap után a nő leugrott egy felhőkarcoló huszonhatodik eme-
letéről és palacsintává zuzódott a kövezeten.

(A szinpad újra kivilágosodik. Az Író visszaül az asztalhoz. Belép Rose,
a komorna - az Ismeretlen Nő - más öltözékben és hajviselettel. Rose
fekete magasnyaku bluzt visel, fekete szoknyát, fehér melles kötényt.
A haja hátul szoros kontyba fonva, elől kicsi, diszkrét frufu. Leül az
Íróval szemben.)

AZ ÍRÓ És hogyan történt a katasztrófa?

ROSE Úrnóm az öltözőszobájában ült a tükre előtt. A halántékát massziroz-
tam, mert fájt a feje. A lábánál a manikűrös kisasszony kuporgott, fes-
tette a körmét. Körülötte nyüzsgött a szokásos udvara - a férjén meg a
vőlegényén kívül egy színész, aki halálosan szerelmes volt urnómba.
Morfiumot vett be bánatában, amikor megtudta, mi történt. Késő délu-
tán volt, azon tanácskoztak, hova menjenek enni. Jókedvűen beszélget-
tek, egyszer csak urnóm felállt, és odament az ablakhoz. De egyáltalán
nem látszott idegesnek. Csak úgy odament az ablakhoz, mint aki meg
akarja nézni, hogy milyen az idő. Kicsit kihajolt, aztán megfogta az ab-
lakráját, ellendítette magát, és fejest ugrott a mélységbe.

AZ ÍRÓ (a közönséghez) Az egyik újság riportere szokványos újságírói böl-
csességével ezt a kérdést tette föl. (Rose-hoz fordul és a riporter mo-
dorát utánozza.) Mit gondol Rose, ha az urnője mellett lett volna egy
erős ember, egy talpig férfi, és nem ilyen betegre pácolt rabszolgákkal
lett volna dolga, akkor is megölte volna magát? Nem az életének a ma-
gányossága, az üresség érzése kergette a halálba?

ROSE Nem hiszem, kérem. Az urnómnak sokszor volt dolga ugynevezett tal-
pig férfiakkal, és mind pórul jártak vele. Rióban egy darabig volt egy
portugál bankárja. Ez a bankár szép fiatalember volt, póló-bajnok,
olyasvalaki, akit talpig férfinak szoktak nevezni. Az illető ur, amíg az
urnóm az ő színeiben futott, mindig féltékenykedett. Ő szeretett volna
parancsolni. Egyszer még meg is ütötte urnómet, olyan halálosan sze-
relmes volt beléje. Úrnóm vékony, mint egy giliszta, de akkora erő
volt benne, mint egy pumában. Nekiugrott az urnak, leteperte, meg-
szurkálta egy kis gyümölcskéssel. És mert az ur fenyegetőzve ment el,
még föl is jelentette a rendőrségen, és lecsukatta... Nem hiszek, ké-
rem abban a mesében, hogy valami derék férfi segíthetett volna rajta.
Úrnóm már régen arra volt ítélve, hogy vége legyen, nem birt magával,
el volt rontva. Láttam a tükörben az arcát, amikor a halántékát masszir-
oztam. Láttam, amikor az ablakra nézett. Ha nem cseléd vagyok mel-
lette, visszanyomom a székbe. Nem engedem felállni, az biztos. Mert

az volt a szemébe írva, hogy hirtelen megkivánt valamit. Nem hiszem, kérem, hogy a halált kivánta meg. Csak a zuhanást, le a feneketlen mélységbe! És ha megkivánta, hát meg is tette. Úrnőm soha nem törődött vele, hogy miért mivel kell megfizetni!

(Rose el. Az Író feláll, lassan a színpad közepére megy.)

AZ ÍRÓ Azt hiszem, hogy a megfigyelés borzasztóan igaz. Meddő élet után, meddő sikerek csucsán, egy meddő szenzáció tragikus csattanója! Néha szorongat a lelki-furdalás, hogy közöm volt a cigánylány megfürdetéséhez. Ha nincs az a kád melegviz, még most is élne a lány. Férgesen, piszkosan, sárga kendővel a fején, pipázva, vakarózva, mezitlábasan kóborolna az országutakon, küszöbökön koldulna, kövér lenne, sirna, röhögne, megvernék, éhezne, szemétből kiszedett kenyérhéjat rágna, pálinkát inna, nem lenne sokkal több egy nőtény farkasnál, de élne, és talán életet adott volna másoknak is, barna purdék kapaszkodnának a rongyaiba.

VÉGE